

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет культурології та соціальних комунікацій
Кафедра музейно-туристичної діяльності

**Силабус
навчальної дисципліни**

«ІСТОРІЯ ОБРАЗОТВОРЧОГО МИСТЕЦТВА»

Галузь знань — 02 Культура і мистецтво

Спеціальність — 028 Менеджмент соціокультурної діяльності

Освітня програма — Менеджмент культури

Рівень вищої освіти – перший (бакалаврський)

Харків - 2024

Силабус склали:

доктор мистецтвознавства, професор – Рибалко С. Б.,
кандидат мистецтвознавства, доцент – Мархайчук Н. В.,
викладач – Конєва М. В.
кандидат педагогічних наук, доцент – Соловйова Ю.О.

Силабус затверджено на засіданні кафедри

Протокол № 1 від 15 серпня 2024 р

Завідувач кафедри менеджменту культури

та соціальних технологій Геннадій АФЕНЧЕНКО

Силабус затверджено на засіданні ради факультету культурології

та соціальних комунікацій

Протокол № 1 від 26.08.24

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

Зміни до силабусу затверджені на засіданні кафедри

Протокол № 10 від 20 листопада 2024 р.

Завідувач кафедри музейно-туристичної діяльності

 Анатолій ЩЕРБАНЬ

Зміни до силабусу затверджені на засіданні ради факультету культурології

та соціальних комунікацій

Протокол № 6 від 21.11.24

Голова ради факультету Наталя КОРЖИК

1. Загальна інформація про дисципліну

1	Назва дисципліни	Історія образотворчого мистецтва
2	Викладач-1	Рибалко Світлана Борисівна rybalko.svetlana62@gmail.com , 050-957-52-15(телеграм-канал)
3	Викладач-2	Мархайчук Наталія Віталіївна natalkakharkiv@gmail.com , 050-403-13-74 (телеграм-канал)
4	Викладач-3	Конєва Марина Василівна +380667166442 m.koneva.art@gmail.com
5	Викладач-4	Соловйова Юлія Олександрівна julia-solo@ukr.net , 097-251-01-95 (телеграм-канал)
6	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	обов'язкова
7	Рік підготовки	1
8	Семестр	1,2
9	Лекції (год.)	52
10	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	28
11	Самостійна робота (год.)	160
12	Індивідуальна робота (год.)	—
13	Кількість кредитів	8
14	Загальна кількість годин	240
15	Види поточного контролю	Усне опитування, письмове тестування, презентація;
16	Вид підсумкового контролю	Залік

2. Анотація дисципліни

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Програма навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів за 028 «Менеджмент соціокультурної діяльності».

Навчальна дисципліна входить до блоку нормативних обов'язкових дисциплін, надає світоглядну та теоретичну підготовку з історії світового та вітчизняного мистецтва, формує базові знання з основ пластичних мистецтв, створює необхідне підґрунтя виховання візуальної грамотності, набуття необхідних професійних компетентностей, пов'язаних із візуальною культурою.

Вивчення курсу передбачено протягом двох семестрів. Навчальний матеріал поділено на дві частини. У фокусі програми – не хронологічний наратив, а мова мистецтва, його жанрово-видові, техніко-технологічні та стилістичні характеристики.

Обсяг дисципліни складає 8 кредитів ЄКТС / 240 год., з них аудиторних – 80 годин, самостійна робота – 160 год. Форма навчання денна, передбачає аудиторні заняття та самостійну роботу здобувачів вищої освіти. Розподіл за формами організації освітнього процесу та видами навчальних занять: лекції – 52 год., семінарські – 28 год. Підсумковий контроль – залік.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

Програмою навчальної дисципліни «Історія образотворчого мистецтва» корелює з дисциплінами, що викладаються на 1 курсі – «Історією світової культури», «Теорією масової комунікації та комунікаційними технологіями», утворює підґрунтя для вивчення «Дизайну реклами» та «Візуальної соціології».

2.3. Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів з найважливішими етапами у розвитку історії світового мистецтва, аналіз його основних напрямків і стилів, характеристика видів, жанрів і окремих творів образотворчого мистецтва.

2.4. Завдання навчальної дисципліни: навчальної дисципліни: сформувані чіткі уявлення про специфіку і особливості видів, жанрів та стилів образотворчого мистецтва; побачити світ мистецтва не лише як світ шедеврів, але й як особливу сферу культурної практики, що має свій внутрішній лад та закони, містить вагомий комунікативний та рекламний потенціал

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

Компетентності спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»:

Загальні компетентності:

ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК12. Здатність розробляти та управляти проектами.

Фахові компетентності спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»:

ФК4. Вміння використовувати адекватний професійний інструментарій для розробки та оперативного управління соціокультурними проектами.

2.6. Результати навчання.

Результати вивчення даної освітньої компоненти деталізують такі програмні результати навчання спеціальності «Менеджмент соціокультурної діяльності»:

ПРН2. Збирати та впорядковувати інформацію.

ПРН9. Оцінювати сучасну соціокультурну ситуацію.

3. Політика дисципліни

Обов'язковими умовами опанування навчальної дисципліни є:

Систематичне виконання усіх поставлених завдань;

Дисциплінарні та організаційні вимоги (політика щодо відвідування, використання електронних пристроїв під час занять, їжі та напоїв тощо);

Дедлайни, запізнені завдання, пропущені завдання (лікарняні, академічна мобільність та ін.);

Дотримання «Правил внутрішнього розпорядку для осіб, які здобувають вищу освіту в Харківській державній академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/pvr/pravila_s_20.pdf);

Дотримання академічної доброчесності (інформація щодо академічної доброчесності – сайт ХДАК – https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/acad_dobr/acad_dobr.html; «Кодекс академічної доброчесності Харківської державної академії культури» (https://ic.ac.kharkov.ua/norm_base/kodeks_ad/kodeks_ad.html);

Запобігання / протидія булінгу (цькуванню) — («Положення про політику запобігання і протидії булінгу (цькуванню) у ХДАК» https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pzpb22.pdf

Невідкладне вирішення конфліктних ситуацій здійснюється відповідно до «Положення про політику і процедури вирішення конфліктних ситуацій в освітньому процесі в ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_ppvks2.pdf)

Визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти здійснюється відповідно до «Положення про порядок визнання результатів навчання, здобутих шляхом неформальної та/або інформальної освіти у ХДАК» (https://ic.ac.kharkov.ua/public_inf/pologen/pologen/pologen_pvrn_23.pdf)

Відпрацювання пропущених занять на основі самостійної роботи з наданням відповідних результатів за встановленими формами виконання.

4. Програма навчальної дисципліни:

Тематика курсу					
Тема, план лекції	Форма заняття	Література	Завдання, год.	Вага оцінки	Термін виконання
Розділ 1. ОСНОВИ ТЕОРІЇ МИСТЕЦТВА	Лекція,	5, 6, 8, 9	12	12 бали	

<p>Тема 1. Класифікації мистецтва.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Предмет, об'єкт та зміст курсу; - Зміст поняття “мистецтво”; - Функції мистецтва; - Система видів та жанрів; - Засоби художньої виразності. 	<p>Семинарське заняття</p>				
<p>Розділ 2. МИСТЕЦТВО ДАВНЬОГО СВІТУ</p> <p>Тема 2. Первісне мистецтво та мистецтво Давнього Сходу</p> <ul style="list-style-type: none"> - Генеза, функції, особливості художньої мови первісного мистецтва. - Прадавнє мистецтво на території сучасної України: основні пам'ятки. - Особливості картини світу Стародавнього Єгипту та її вплив на формування специфіки мистецтва (фараон, раб, заупокійний культ). - Періодизація давньоєгипетського мистецтва. Загальна характеристика архітектури (ордер, архітектоніка). - Канон в культовій скульптурі та монументальному мистецтві. - Специфіка мистецтва Передньої Азії. 	<p>Лекція, Семинарське заняття</p>	<p>1-3, 7, 11, 16, 20, 24</p>	<p>36</p>	<p>36 балів</p>	

<p>Тема 3. Античне мистецтво.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Специфіка розуміння мистецтва в античному світі («мистецтво» і «техне»). - Періодизація мистецтва Давньої Греції. - Вазопис. - Розвиток античної пластики. - Ордерна система та її роль в історії мистецтва. - Мистецтво Стародавнього Риму. - Інженерні споруди та проблема функціональності римської архітектури. - Розвиток римської пластики; римський скульптурний портрет, - Живопис («помпеянські стилі»). 					
<p>Розділ 3. СЕРЕДНІХ ВІКІВ ТА МИСТЕЦТВО ВІДРОДЖЕННЯ</p> <p>Тема 4. Мистецтво Середніх віків у Західній Європі та мистецтво Візантії і країн «візантійського кола».</p> <ul style="list-style-type: none"> - Мистецтво і культ (теологічні, соціокультурні, економічні чинники). - Романський стиль: походження терміну, типологічні особливості. Базилика та романський храм: архітектурна 	<p>Лекція, Семінарс ьке заняття</p>	<p>4-6, 11, 15, 21</p>	<p>32</p>	<p>36 балів</p>	

<p>специфіка, синтез мистецтв.</p> <p>- Готичний стиль в архітектурі і мистецтві: походження та умовність терміну, типологічні особливості; синтез мистецтв.</p> <p>Готична каркасна конструкція і вітраж.</p> <p>- Книжкова мініатюра в комплексі рукописної книги.</p> <p>Загальна характеристика розвитку мистецтва Візантійської імперії.</p> <p>- Синтез мистецтв в хрестово-банному типі храму.</p> <p>- «Візантійський стиль»: іконологія та іконографія.</p> <p>Тема 5. Ренесанс в Італії та Північне Відродження.</p> <p>- Ренесанс як тип художньої культури.</p> <p>Зміна соціокультурних та художніх парадигм.</p> <p>- Проторенесанс в Італії: опосередкування романських, готичних та античних рис.</p> <p>- Кватроченто: зміна художньої парадигми, оновлення завдань і функцій мистецтва.</p> <p>- Генії мистецтва Високого Відродження.</p> <p>- Маньєризм.</p> <p>- Регіональні варіанти північного Ренесансу</p>					
--	--	--	--	--	--

(Нідерланди, Німеччина, Франція).					
<p>Розділ 4. МИСТЕЦТВО XVII – XVIII СТОЛІТЬ Тема 6. Мистецтво бароко та стиль рококо.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Бароко як нова система художнього бачення. - Риси і ознаки стилю бароко. - Архітектура бароко. - Живопис доби бароко. - Позастильова тенденція в мистецтві Голландії та Іспанії. Феномен «малих голландців». - Розвиток національних шкіл в мистецтві XVII-XVIII ст. Проблема терміну («малий стиль»). Вплив ідей - «Просвітницький реалізм». - Сентименталізм <p>Тема 7. Академізм. Класицизм.</p> <ul style="list-style-type: none"> - «Красні мистецтва» та «старі майстри». - Проблема стиля в мистецтві Нового часу. - Академії мистецтв як перші художні навчальні заклади та їх роль в становленні академізму як типу художнього мислення. 	Лекція, Семінарське заняття	10, 11, 13, 14, 17	32	24 балів	

<p>- Академічна теорія мистецтва.</p> <p>- Салон в мистецтві. Концепція реалізму Нового часу. Ієрархія жанрів в мистецтві XVII-XVIII ст.</p> <p>- Класицизм як система художнього бачення і стиль в європейському мистецтві.</p>					
<p>Розділ 5. МИСТЕЦТВО ХІХ-ХХ СТОЛІТЬ Тема 7. Мистецтво ХІХ ст.</p> <p>- Науково-технічний прогрес і мистецтво: наука, філософія, сучасність і мистецтво.</p> <p>- Античність і «сучасність»: історизм в мистецтві.</p> <p>- Романтизм і реалізм як творчі методи та їх специфіка в просторових мистецтвах.</p> <p>- Імпресіонізм у французькому мистецтві кінця ХІХ ст. та його роль в еволюції мистецтва межі ХІХ-ХХ століть.</p> <p>- Символізм та експресіонізм в європейському мистецтві кінця ХІХ ст.:</p> <p>- Стиль модерн як «сучасний» стиль та останній «великий» стиль в історії мистецтва.</p>	<p>Лекція Семінарс ьке заняття</p>	<p>5, 6, 12, 13, 19</p>	<p>48</p>	<p>60 балів</p>	

<p>Тема 8. Мистецтво ХХ століття.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Модернізм (сутність терміну). - Напрями авангардизму (фовізм, футуризм, кубізм, дадаїзм, абстракціонізм, сюрреалізм) - Автономізація формального початку. Європейське мистецтво у період між двома війнами. - Європейська художня ситуація 1920–40-х: новації і традиції. Постмодернізм в європейському та американському мистецтві II половини ХХ століття. - Візуальне мистецтво середини ХХ століття: абстрактний експресіонізм, поп-арт, мінімалізм, кінетичне мистецтво, оп-арт. - Актуальність сучасного мистецтва. Трансавангард. Концептуалізм, енвайронмент, хеппенінг, перформанс та інші форми художнього виразу в мистецтві II половини ХХ століття. 					
Разом				160	

5. Тематика семінарських (або практичних) занять

Семінарське заняття №1 Аналіз твору

1. Види мистецтва
 2. Жанри мистецтва;
 3. Техніки мистецтва;
- Література: 5,6, 8, 9

Семінарське заняття №2 Аналіз архітектури Давнього Сходу

1. Архітектурні пам'ятки Давнього царства;
 2. Архітектурні пам'ятки Середнього царства;
 3. Архітектурні пам'ятки Нового царства;
 4. Планування міста Передньої Азії;
 5. Ворота Іштар: конструктив та художнє оздоблення;
- Література: 11, 16, 20

Семінарське заняття №3 Храмова архітектура Стародавньої Греції

1. Ансамбль Афінського акрополя;
 2. Ансамбль храму Зевса Олімпійського;
- Література: 1-3, 7, 24

Семінарське заняття №4 Мистецтво етрусків /Мистецтво Помпей

1. Скульптура та архітектура етрусків;
 2. Архітектура Помпей;
 3. Монументальний живопис Помпей;
- Література: 5, 11, 22, 24

Семінарське заняття №5 Храмова архітектура Середніх віків

1. Романське мистецтво;
 2. Готичне мистецтво;
 3. Візантійське мистецтво;
- Література: 11, 15, 21

Семінарське заняття №6 Живопис італійського Відродження

1. Творчість митців раннього Відродження
 2. Творчість митців високого Відродження
 3. Творчість митців пізнього Відродження
- Література: 4-6

Семінарське заняття №7 Живопис Північного Відродження

1. Мистецтво Нідерландів
 2. Мистецтво Німеччини
 3. Мистецтво Франції
- Література: 4-6

Семінарське заняття №8 Мистецтво XVII ст.: митці та школи

1. Італійське бароко та зародження академізму;
2. Мистецтво «малих голландців»;

3. Розквіт іспанського живопису;
Література: 13, 14, 17

Семінарське заняття №9 Мистецтво XVIII ст.: митці та школи (аналіз спадщини)

4. Класицизм, як великий стиль;
5. Рококо: проблема терміну («малий стиль»);
Література: 10, 11, 13

Семінарське заняття №10 Живопис першої половини XIX ст.

4. Трансформація стилю Класицизм ;
5. Особливості стилю Романтизм;
Література: 12, 13, 19

Семінарське заняття №11 Імпресіонізм та його роль в еволюції мистецтва

1. Роль особистості в художньому процесі;
2. Спільне та відмінності в художніх прийомах імпресіонізму;
Література: 5, 6, 10

Семінарське заняття №12 Модерн в образотворчому мистецтві

1. Основні проблеми модерну, іконографія та принципи формоутворення;
2. Модерн, персоналії та прийоми;
Література: 5, 6, 19

Семінарське заняття №13 Напрями авангардизму

1. Еволюція художньої мови I половини XX століття;
2. Роль особистості у формуванні художньої течії;
Література: 5, 10, 19

Семінарське заняття №14 Багатовекторне мистецтво II половини XXст.

1. Постмодернізм в європейському та американському мистецтві II половини XX століття;
2. Різноманіття медіумів в сучасному мистецтві.
Література: 5, 10, 19

6. Самостійна робота

	Назва теми	Кільк. Год.
1.	Термінологічний тезаурус	4
2.	Найдавніші пам'ятки графіки, живопису, архітектури, скульптури	11
3.	Термінологічний тезаурус графіки	5
4.	Майстри друкованої графіки	10
5.	Майстри книжкової ілюстрації	10
6.	Термінологічний тезаурус живопису	5

7.	Порівняльний аналіз голландського, іспанського та фламандського натюрмортів	12
8.	Аналіз картини Веласкеса «Меніни»: визначення жанру	8
9.	Термінологічний тезаурус архітектури та скульптури	7
10.	Архітектура та скульптура в міському середовищі Харкова: огляд	8
1	Термінологічний тезаурус мистецтва Давнього світу	5
2	Скульптура в Давньому Єгипті та Античності: порівняльна таблиця	5
3	Ордерна система давнього Єгипту та античності: креслення схем	5
4	Ансамбль Афінського Акрополю	5
5	Термінологічний тезаурус мистецтва Європи домодерної доби	5
6	Готичний та візантійський тип храму: креслення планів та схем	5
7	Живопис: пряма та зворотна перспектива: тези, приклади	5
8	Живопис: іконографія та іконологія: аналіз творів мистецтва доби Середньовіччя та Ренесансу	5
9	Термінологічний тезаурус мистецтва бароко та класицизму	5
10	Бароко, рококо, класицизм, ампір: порівняльна таблиця	15
11	Аналіз обраного твору	5
12	Термінологічний тезаурус модернізму та пост-модернізму	8
13	Порівняльна таблиця зміни концептуальних основ живопису від імпресіонізму до постмодернізму.	7
	Усього	160

7. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою таких форм контролю:

поточний контроль: усне опитування, письмове тестування, презентація;
підсумковий контроль – залік.

Основними **методами навчання** є методи, що забезпечують інноваційну модель проблемного навчання. Зокрема, такі, як проблемний метод (метод проблемного викладання); частково-пошуковий метод (евристичний); інтерактивний метод, методи коучинга.

Крім того використовуються традиційні методи викладання: пояснювально-ілюстративний (інформаційно-рецептивний); репродуктивний, дослідницький.

8. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Форми контролю

№ з/п	Вид контролю	Методи контролю
-------	--------------	-----------------

1.	Поточний	Тестовий моніторинг знань
2.	Періодичний	Проведення поточних опитувань здобувачів
3.	Самостійна робота	Перевірка самостійної роботи здобувачів
4.	Підсумковий контроль	Екзамен – усна або письмова відповідь на питання екзаменаційного білету

Поточний контроль.

Перевірка та поточне оцінювання знань студентів денної форми навчання проводиться протягом семестру. Кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента.

Оцінка поточного контролю складається із оцінок, які здобувач отримує за кожну тему поточного модулю за 100-бальною шкалою. Наприкінці семестру оцінки складаються і отримана сума поділяється на кількість тем. Отримана середня кількість балів стає підсумковою оцінкою за семестр (розділ).

Підсумковий контроль. Під час екзамену здобувач має право і можливість покращити результати відповідей за теми, заявлені в екзаменаційному білеті.

Підсумкове оцінювання відбувається за наступними критеріями:

- якість виконання завдань самостійної роботи студентів;
- широта ознайомлення з рекомендованою літературою;
- ступінь засвоєння фактичного матеріалу з кожної теми дисципліни;
- розуміння, рівень засвоєння питань (проблем), що вивчаються.

Відпрацювання пропущених занять. Студент може ліквідувати академічну заборгованість на атестаційному / заліковому тижні (строго до взаємоузгодженого розкладу). У випадку не виконання студентом усіх передбачених робочою програмою форм поточного контролю він не допускається до заліку.

Перерахування результатів вивчення навчальної дисципліни. За рішенням кафедри студентам, які брали участь в позанавчальній науковій діяльності або виконували узгоджені з лектором індивідуальні форми роботи, присуджуються додаткові бали, кількість яких залежить від об'єму виконаної роботи на значимості досягнених результатів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою		
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку	
90 – 100	A	5	відмінно	Зараховано
82 – 89	B	4	добре	
74 – 81	C			

64 – 73	D	3	задовільно	
60 – 63	E			
35 – 59	FX	2	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0 – 34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням		не зараховано з обов'язковим

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Опорні конспекти лекцій;	1-11
2.	Навчальні посібники; Кейси	1-11
3.	Силабус;	1-11
4.	Збірка тестових і контрольних завдань для поточного оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-11
5.	Засоби підсумкового контролю (комплект тестових завдань для підсумкового контролю)	1-11

12. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкова

1. Дюбі Ж. Доба соборів. Мистецтво та суспільство 980-1420 рр. Київ: Юніверс, 2003. 320с.
2. Даниленко В.Я. Дизайн: Підручник. Харків: ХДАДМ, 2003. 320 с.
3. Гомперц В. Що це взагалі таке? 150 років сучасного мистецтва в одній пілюлі. К., 2017.
4. Гонтова Л. Історія мистецтв як культурний текст. ХХ ст. К., 2005.
5. Історія українського мистецтва. К.: АН УРСР, 1966. – В 6-ти т.
6. Історія мистецтва від найдавніших часів до сьогодення / за заг. ред. С. Фартінга. Харків: Віват, 2023. 576 с.
7. Стародубцева Л. В. Архітектура постмодернізму: історія, теорія, практика. К.: Спалах, 1998. 208 с.
8. Безклубенко С. Мистецтво: терміни і поняття К., 2008.
9. Король А. Теоретичні аспекти класифікації пластичних мистецтв. Молодь і ринок, 2012. URL: <https://doi.org/10.31500/2309-8155.19.2019.185995>
10. Легенький Ю. Від ремесла до творчості : збірник. К., 1990.
11. Паньків Г. Теоретичні аспекти проблеми синтезу в пластичних мистецтвах. Вісник ХДАДМ. 2017. № 5. С. 46-52.
12. Постолова Н. Пластичні мистецтва: Посібник. Херсон, 2006. 63 с
13. Романенкова Ю. Історія пластичних мистецтв. К., 2008.
14. Ходж А. Історія мистецтва. Живопис від Джотто до наших днів: [пер. з англ.] Х., 2012.
15. Шейко В. Історія художньої культури. Візантія. Арабо-мусульманський світ. Китай. Японія. Х., 2001.
16. Шейко В. Історія художньої культури. Західна Європа ХІХ–ХХ ст.: підруч. Х.: ХДАК, 2001.
17. Шейко В. Історія художньої культури. Західна Європа ХVІІ і ХVІІІ ст: підруч. Х.: ХДАК, 2001.
18. Шейко В. Історія художньої культури. Первісність. Стародавній світ: підруч.. Х.: ХДАК, 1999.
19. Шейко В. Історія художньої культури. Середньовіччя: підруч. Х.: ХДАК, 2001.
20. Шейко В. Історія художньої культури: Західна Європа ХVІІ–ХVІІІ ст.: підруч.. Х.: ХДАК, 2001.
21. Шумега С. Дизайн. Історія зародження та розвитку дизайну. К., 2004.

Додаткова

1. Алфьорова З. І. Межі видимого. Становлення візуального мистецтва. Х.: ХДАК, 2008. 267 с.
2. Алфьорова З., Первишева І. Пластичне мислення в художній культурі на межі ХХ-ХХІ ст.: зміни в принципах монтажності. *Культура України. Сер. Мистецтвознавство : зб. наук. пр Вип. 54.* Харків., 2016. С. 398-323.

3. Архітектура: енциклопедія / Авт.-упорядник Н. Беспалова. Харків: 2010.
4. Білецький П.О. Мова образотворчих мистецтв. К.: Рад. школа, 1973. 127 с.
5. Брюховецька О. Візуальний поворот у культурі і культурології URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/15232/Briukhovetska_Vizualnyi_povorot_u_kulturi_i_kulturolohii.pdf?sequence=1&isAllowed=y
6. Вишеславський Г., Сидор-Гібелинда О. Термінологія сучасного мистецтва. Означення, неологізми, жаргонізми сучасного візуального мистецтва України. Париж-Київ, 2010
7. Даниленко В. Дизайн України у світовому контексті художньо-проектної культури.Х., 2005.
8. Даниленко В. Світоглядні підвалини дизайну. Вісник харківської академії дизайну і мистецтв. Вип. 2. 2002.
9. Кноровський М. Історія польського плакату // Багатство думки, багатство форми. Каталог виставки. Х., 2014. С.3-6
10. Мархайчук Н. Класифікація напрямів нефігуративного дискурсу України 90-х рр. ХХ ст. / Наталя Мархайчук // Теорія і практика матеріально-художньої культури: 3-я електронна наук. конф. проф.-викл. складу ХДАДМ: Зб. матеріалів. Харків, 2003. № 3. С. 92–94.
11. Мархайчук Н. В. «Сучасні візуальні мистецтва»: до проблеми понятійно-термінологічного апарату. Матеріально-художня культура: проблеми теорії та практики: зб. статей Всеукраїнської науково-практичної конференції, 13–14 травня 2010 р., ХДАДМ. Харків, 2010. С. 99–101.
12. Міляєва Л., Логвин Г. Українське мистецтво ХІУ – першої половини ХУІІ століть. К., 1963.
13. Рибалко С. Жанр НЮ в японському мистецтві кінця ХІХ–першої половини ХХ ст. // Художня культура. Актуальні проблеми : наук. вісн. / Ін-т пробл. сучас. мистец. Нац. акад. мистец. України. Київ, 2014. Вип. 10. С. 283–300.
14. Павельчук І. Постімпресіонізм в українському живописі ХХ століття. К.: НаУКМА, 2019. 576 с.
15. Павельчук І. На перехресті модерну. Федір Кричевський на шляху до постімпресіонізму. К.: НаУКМА, 2019. 102 с.
16. Педан І. Колаж в арт-дизайні: становлення та художні особливості. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв*. 2015. № 2. С. 44-49.
17. Рижова І. Сутність і зміст дизайну. *Гуманітарний вісник ЗДІА*. 2012. №51. С. 206-216.
18. Сидоренко В. Візуальне мистецтво від авангардних зрушень до новітніх спрямувань. К., 2008.
19. Степовик Д. Історія української ікони Х – ХХ століть. – К, 2004.
20. Стрілець В. Історичні витoki дизайну та його сучасна характеристика. *Культура і мистецтво у сучасному світі : наук. зап. КНУКіМ*. Вип.11. К. : КНУКіМ, 2010. С. 267-271.
21. Торнтон С. 33 митці у трьох актах. К., 2016.
22. Українське мистецтво у полікультурному просторі. К., 2006.

23. Уманцев Ф. Мистецтво Давньої України: історичний нарис. – К.: Либідь, 2002.
24. Усенко Н. Мультимедіа в мистецькому процесі Харкова (на прикладі фестивалю молодіжних проєктів «Non Stop Media» // Вісник ХДАДМ: зб. наук. пр. Харків, 2013. № 1 (Мистецтвознавство). С. 134–136.
25. Художні практики початку ХХІ століття: новації, тенденції, перспективи: збірник наукових праць. К., 2019. Вип. 1.
26. Шейко В. Історія української художньої культури: підручник для студ. вищих навч. закладів мистецтва і культури. Х., 2003..
27. Яковлев С. Мистецтво і світові релігії. К., 1989.
28. De Certau M. The Practice of Evreday Life. Berkley, Los Angeles: University of California Press. 110 p.
29. Freedberg D. The Power of Images: Studies in the Hsistory and Theory of Response. Chicago: University of Chicago Press, 1989. 560 p.
30. Mirzoeff N. What is visual culture? The visual culture. Reader / edited by N. Merzoeff. L., N.-Y.: Routledge, 1995. P. 3–13.
31. Morley D. EurAm, Modernity, Reason or Alterity: or Postmodernism, the Highest Stage of Cultural Imperialism? Morley D., Kuan-Hsing C. Stuart Hall: Critical Dialogues in Cultural Studies. London: Routledge, P. 324–360.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека імені К. С. Станіславського
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка
4. Харківський історичний музей
5. Харківський художній музей
6. Харківська Муніципальна галерея
6. Харківський обласний методичний центр творчості
7. ЄрміловЦентр

Сайти

- Британський музей — <http://www.britishmuseum.org/>
 Лувр — <http://www.louvre.fr/en>
 Музей Вікторії та Альберта — <http://www.vam.ac.uk/>
 Музей Метрополітен, Нью-Йорк — <http://www.metmuseum.org/>
 Музей образотворчого мистецтва в Бостоні — <http://www.mfa.org/>
 Музей сучасного мистецтва, Нью-Йорк — <http://www.moma.org/>

Аудіо

- Левчук Л. Мистецтво Середньовіччя.
https://www.youtube.com/watch?v=1Vyit_KgxV0
 Левчук Л. Мистецтво давнього світу.
https://www.youtube.com/watch?v=DR35Pq8PSgI&list=PL47_m_Ga4AecqNbc_NP_YhFFdq_TeNH1Um&index=34

Відео

Мистецтво Давнього світу

Акрополь та Парфенон <https://www.youtube.com/watch?v=SndXJEyY1Zw>

Акрополь: <https://www.youtube.com/watch?v=97V07dXqgeg>

Акрополь: <https://www.youtube.com/watch?v=WtYQBkyfb9A>

Археологічний музей: <https://www.youtube.com/watch?v=8hsF1elkjQc>

Архітектурні елементи готики. <https://www.youtube.com/watch?v=Iz5YdZdqE44>

Готична архітектура <https://www.youtube.com/watch?v=9vWKwDR7wEY>

Колізей. <https://www.ivy.ru/watch/blesk-i-slava-drevnego-rima/210801>

Музей Акрополя: <https://www.youtube.com/watch?v=B8Z6BXJWBf0>

Народження готики: Аббат Сугерій та абатство Сен-Дені

<https://www.youtube.com/watch?v=lyXrVjbM5SI>

Нотр –Дам у Шартрі. Частина 1. <https://www.youtube.com/watch?v=Ezt-zjwDV8g>

Нотр–Дам у Шартрі. Частина 2. <https://www.youtube.com/watch?v=zTzXZOhaCsg>

Нотр–Дам у Шартрі. Частина 3.

<https://www.youtube.com/watch?v=Y6uXNY131tA>

Скульптура Давньої Греції: Ч. 1.

<https://www.youtube.com/watch?v=u3baO9BnWnQ>

Скульптура Давньої Греції: Ч. 2.

https://www.youtube.com/watch?v=weZ91hT5jE4&list=PL27fBpBn-_-5wh5Z8HZgUnO6ZfRo6-RBp&index=8

Сент-Шапель <https://www.youtube.com/watch?v=ql3g9FQPiF8>

Тріумфальні арки давнього Риму.

<https://kbumb.ru/nalogi/triumfalnye-arki-v-drevnem-rime-triumfalnye-arki-rima---konstantina-tita/>

Шартрський собор. <https://wikiway.com/france/shattr/shattrskiy-sobor/>

Як робили середньовічні рукописи. Відеоінструкція

<https://starylev.com.ua/club/blog/yak-robyly-serednovichni-rukopysy-videoinstrukciya>